

Psycholingwistyka

1. METRYCZKA	
Rok akademicki	2024/2025
Wydział	Wydział Lekarsko-Stomatologiczny
Kierunek studiów	Logopedia ogólna i kliniczna
Dyscyplina wiodąca	(zgodnie z załącznikiem do Rozporządzenia Ministra NiSW z 26 lipca 2019)
Profil studiów	(ogólnoakademicki/praktyczny)
Poziom kształcenia	I stopnia
Forma studiów	stacjonarne
Typ modułu/przedmiotu	obowiązkowy
Forma weryfikacji efektów uczenia się	zaliczenie
Jednostka prowadząca /jednostki prowadzące	Zakład Logopedii i Emisji Głosu, Centrum Logopedyczne IPS UW, 02-927 Warszawa, ul. Karowa 20
Kierownik jednostki/kierownicy jednostek	dr hab. Olga Jauer-Niworowska, prof. ucz.
Koordinator przedmiotu	dr hab. Olga Jauer-Niworowska, prof. ucz.; dr Kamila Potocka-Pirosz o.jauer-niworo@uw.edu.pl ; k.potocka@uw.edu.pl
dr hab. Ewa Wolańska, prof. ucz.	dr hab. Ewa Wolańska, prof. ucz.
Prowadzący zajęcia	dr hab. Ewa Wolańska, prof. ucz.; dr hab. Agnieszka Mikołajczuk, prof. ucz.;

2. INFORMACJE PODSTAWOWE			
Rok i semestr studiów	II rok I stopnia, semestr III	Liczba punktów ECTS	2.50
FORMA PROWADZENIA ZAJĘĆ			

Załącznik nr 4B do Procedury opracowywania i okresowego przeglądu programów studiów
(stanowiącej załącznik do zarządzenia nr 68/2024 Rektora WUM z dnia 18 kwietnia 2024 r.)

Godziny kontaktowe z nauczycielem akademickim	Liczba godzin	Kalkulacja punktów ECTS
wykład (W)		
seminarium (S)		
ćwiczenia (C)	30	1
e-learning (e-L)		
zajęcia praktyczne (ZP)		
praktyka zawodowa (PZ)		
Samodzielna praca studenta		
Przygotowanie do zajęć i zaliczeń	30	1,5

3. CELE KSZTAŁCENIA	
C1	Zapoznanie z przejawami i rozwojem kompetencji językowej i kompetencji komunikacyjnej człowieka.
C2	Zapoznanie z problematyką przyswajania języka w ontogenezie i filogenezie
C3	Zapoznanie z hipotezami wyjaśniającymi percepcję oraz tworzenie mowy.
C4	Zapoznanie z rodzajami dwujęzyczności

4. EFEKTY UCZENIA SIĘ	
Numer efektu uczenia się	Efekty w zakresie
Wiedzy – Absolwent zna i rozumie:	
W1	Zna założenia teoretyczne wybranych teorii psycholingwistycznych: behawioralnej, natywistycznej, konstruktywistycznej, kognitywnej
W2	Zna podstawowe pojęcia: kompetencja językowa, kompetencja komunikacyjna, świadomość językowa, sprawność komunikacyjna, funkcje języka, słownik umysłowy
Umiejętności – Absolwent potrafi:	
U1	Umie opisywać modele zachowania językowego
U2	Umie definiować podstawowe pojęcia psycholingwistyczne: kompetencja językowa, kompetencja komunikacyjna, świadomość językowa, sprawność komunikacyjna, funkcje języka, słownik umysłowy
U3	Umie opisywać wybrane właściwości kompetencji językowej i komunikacyjnej: językowe, społeczne, sytuacyjne, pragmatyczne
Kompetencji społecznych – Absolwent jest gotów do:	

Załącznik nr 4B do Procedury opracowywania i okresowego przeglądu programów studiów
(stanowiącej załącznik do zarządzenia nr 68/2024 Rektora WUM z dnia 18 kwietnia 2024 r.)

K1	Rozumie znaczenie psycholingwistyki dla wyjaśniania zależności rozwoju języka w ontogenezie od uwarunkowań psychogenetycznych i społecznych
K2	Rozumie związki pomiędzy czynnikami społecznymi, sytuacyjnymi i pragmatycznymi i ich wpływ na rozwój kompetencji językowej i komunikacyjnej
K3	Rozumie rolę i znaczenie języka w porozumiewaniu się ludzi między sobą
K4	Rozumie rolę i znaczenie języka w rozwoju świadomości człowieka i jego wiedzy o świecie

5. ZAJĘCIA

Forma zajęć	Treści programowe	Efekty uczenia się
ćwiczenia	<ol style="list-style-type: none"> 1. Wstęp do psycholingwistyki: przedmiot, historia i metodologia badań. 2. Definicja języka i jego dwóch podstawowych funkcji – komunikacyjnej i reprezentatywnej. 3. Pojęcie kompetencji językowej i komunikacyjnej. 4. Elementy neurolingwistyki: budowa i funkcjonowanie mózgu w zakresie czynności odpowiedzialnych za mowę. 5. Język jako biologicznie uwarunkowana właściwość gatunku <i>Homo sapiens</i>. 6. Ontogeneza języka: biologiczne i społeczne uwarunkowania. 7. Filogeneza języka: powstanie i rozwój języka ludzkiego. 8. Rodzaje dwujęzyczności/ wielojęzyczności. 9. Charakterystyka kompetencji językowej – reprezentacje umysłowe. 10. Charakterystyka kompetencji komunikacyjnej – teoria umysłu i pojęcia z nią związane. 11. Pamięć a język. 12. Związki języka z poznaniem i kulturą. 13. Język mówiony, pismo, internet. 14. Komunikacja pozawerbalna. 	W1-W2, U1-U3, K1-K4

6. LITERATURA

Obowiązkowa

- J. Aitchison, *Ssak, który mówi. Wstęp do psycholingwistyki*, Warszawa 1991.
- J. Aitchison, *Ziarna mowy: początki i rozwój języka*, Warszawa 2002.
- J. Berko Gleason, N. Berstein Ratner (red.), *Psycholingwistyka*, Gdańsk 2005.
- B. Bokus, G.W. Shugar (red.), *Psychologia języka dziecka. Osiągnięcia, nowe perspektywy*, Gdańsk 2007.
- W. Budohoska, A. Grabowska, *Dwie półkule – jeden mózg*, Warszawa 1994.
- J. Cieszyńska, Z. Orłowska-Popek, M. Korendo (red.), *Nowe podejście w diagnozie i terapii logopedycznej – metoda krakowska*, Kraków 2010.
- J. Cieszyńska: *Dwujęzyczność, dwukulturowość – przekleństwo czy bogactwo. O poszukiwaniu tożsamości Polaków w Austrii*, Kraków 2006.
- J. Field, *Psycholinguistics. The Key Concepts*, Oxon 2004.
- J. Greene, *Psycholingwistyka. Chomsky a psychologia*, Warszawa 1977.
- S. Grabias, *Język w zachowaniach społecznych. Podstawy socjolingwistyki i logopedii*, Lublin 2019.
- A. Jaroszewska i in. (red.), *Wielojęzyczność i międzykulturowość na lekcji języka obcego: między teorią a praktyką nauczania*, Warszawa 2016.
- J. Krieger-Knieja, U. Paprocka-Piotrowska (red.), *Komunikacja językowa w społeczeństwie informacyjnym: nowe wyzwania dla dydaktyki języków obcych*, Lublin 2006.

**Załącznik nr 4B do Procedury opracowywania i okresowego przeglądu programów studiów
(stanowiącej załącznik do zarządzenia nr 68/2024 Rektora WUM z dnia 18 kwietnia 2024 r.)**

I. Kurcz, *Język a reprezentacja świata w umyśle*, Warszawa 1987.
 I. Kurcz, *Język i komunikacja*, [w:] J. Strelau (red.), *Psychologia. Podręcznik akademicki*, t. 2 *Psychologia ogólna*, Gdańsk 2000.
 I. Kurcz, *Psychologia języka i komunikacji*, Warszawa 2005.
 I. Kurcz (red.), *Psychologiczne aspekty dwujęzyczności*, Gdańsk 2007.
 I. Kurcz, H. Okuniewska (red.), *Język jako przedmiot badań psychologicznych. Psycholingwistyka ogólna i neurolingwistyka*, Warszawa 2011.
 G. Lakoff, M. Johnson, *Metafory w naszym życiu*, Warszawa 2011.
 R.W. Langacker, *Wykłady z gramatyki kognitywnej*, Lublin 2005.
 R. Laskowski, *Język w zagrożeniu. Przystawanie języka polskiego w warunkach polsko-szwedzkiego bilingwizmu*, Kraków 2009.
 M. Lewartowska-Zychowicz, *Między pojęciem a kategorią*, Kraków 2001.
 A. Maass, L. Arcuri, *Język a stereotypizacja*, [w:] N. Macrae, H. Stangor, M. Hewstone (red.), *Stereotypy i uprzedzenia. Najnowsze ujęcie*, Gdańsk 2000.
 J. Mazurkiewicz-Sokołowska, *Lingwistyka mentalna w zarysie*, Kraków 2011.
 W.T. Miodunka, *Polszczyzna jako język drugi. Definicja języka drugiego*, [w:] J.S. Gruchała, H. Kurek (red.), *Silva Rerum Philologicarum*, Kraków 2010, s. 119–131.
 E. Nęcka, J. Orzechowski, B. Szymura, *Psychologia poznawcza*, Warszawa 2007.
 S. Pinker, *Jak działa umysł*, Warszawa 2002.
 A. Pluta, *Mechanizmy poznawcze teorii umysłu*, „Roczniki Psychologiczne”, 2012, 15, s. 7–30.
 G.W. Shugar, *Dyskurs dziecięcy. Rozwój w ramach struktur społecznych*, Warszawa 1995.
 J. Trzebiński, *Twórczość a struktura pojęć*, Warszawa 1981.
 B.L. Whorf, *Język, myśl i rzeczywistość*, Warszawa 1982.
 A. Wierzbicka, *Podwójne życie człowieka dwujęzycznego*, [w:] W. Miodunka (red.), *Język polski w świecie*, Warszawa 1990.

Uzupełniająca

1. Czajkowska M., *Współpraca fizjoterapeuty i specjalisty wczesnej interwencji logopedycznej w terapii niemowląt z grupy ryzyka*, „Forum logopedyczne”, 24/2016.
2. Matyja M., Doroniewicz I., *Neurorozwojowe podstawy rozwoju mowy i terapii logopedycznej*, [w:] *Wczesna interwencja logopedyczna*, red. K. Kaczorowska-Bray, S. Milewski, Gdańsk 2016, s. 54-71.
3. Piotrowicz R., *W poszukiwaniu interdyscyplinarnego modelu wsparcia małego dziecka i rodziny*, [w:] *Interdyscyplinarne uwarunkowania rozwoju małego dziecka*, red. R. Piotrowicz, Warszawa 2014.
4. Szmigielska Narbutt E., *Elementy integracji sensorycznej w przedszkolu – niezbędnik nauczyciela*, Warszawa 2014.

7. SPOSOBY WERYFIKACJI EFEKTÓW UCZENIA SIĘ

Symbol przedmiotowego efektu uczenia się	Sposoby weryfikacji efektu uczenia się	Kryterium zaliczenia
Np. A.W1, A.U1, K1	Pole definiuje metody wykorzystywane do oceniania studentów, np. kartkówka, kolokwium, raport z ćwiczeń itp.	Np. próg zaliczeniowy
U-1, U-2, U-3, K-1, K-2, K-3, K-4	Praca na zajęciach	Poprawne wykonywanie zadań
U-1, U-2, U-3, K-1, K-2, K-3, K-4	Praca samodzielna	Przygotowanie prezentacji
W-1, W-2, U-1, U-2, U-3, K-1, K-2, K-3, K-4	Obecność	Obecność jest obowiązkowa (dopuszczalne dwie nieobecności)
W-1, W-2, W-3, W-4, U-1, U-2, U-3, K-1, K-2, K-3	Test jednokrotnego wyboru	Warunkiem zaliczenia jest otrzymanie za test co najmniej 50% pkt + 1 pkt.

8. INFORMACJE DODATKOWE

(tu należy zamieścić informacje istotne z punktu widzenia nauczyciela niezawarte w pozostałej części sylabusu, w szczególności w oparciu o regulacje wynikające z § 26 ust. 1 i 2, § 27 ust. 3 oraz § 28 ust. 1 Regulaminu Studiów wskazanie liczby terminów zaliczeń przedmiotu, w tym zaliczeń dopuszczających do egzaminu, oraz np. czy przedmiot jest powiązany z badaniami naukowymi, szczegółowy opis egzaminu, informacje o kole naukowym)

ocena	kryteria
2,0 (ndst.)	Niespełnienie któregoś z kryteriów zaliczenia. Średnia z ocen cząstkowych poniżej 3.
3,0 (dost.)	Spełnienie wszystkich kryteriów zaliczenia. Średnia z ocen cząstkowych od 3 do 3,25.
3,5 (ddb.)	Spełnienie wszystkich kryteriów zaliczenia. Średnia z ocen cząstkowych od 3,5 do 3,75.
4,0 (db.)	Spełnienie wszystkich kryteriów zaliczenia. Średnia z ocen cząstkowych od 4 do 4,25.
4,5 (pdb.)	Spełnienie wszystkich kryteriów zaliczenia. Średnia z ocen cząstkowych od 4,5 do 4,75.
5,0 (bdb.)	Spełnienie wszystkich kryteriów zaliczenia. Średnia z ocen cząstkowych 5.

Prawa majątkowe, w tym autorskie, do sylabusu przysługują WUM. Sylabus może być wykorzystywany dla celów związanych z kształceniem na studiach odbywanych w WUM. Korzystanie z sylabusu w innych celach wymaga zgody WUM.

UWAGA

Końcowe 10 minut ostatnich zajęć w bloku/semestrze/roku należy przeznaczyć na wypełnienie przez studentów Ankiety Oceny Zajęć i Nauczycieli Akademickich